Samling af Afgørelser

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT
J. RICHARD DE LA TOUR
fremsat den 8. oktober 2020 [1]

Sag C-221/19

AV,
procesdeltager:
Pomorski Wydział Zamiejscowy Departamentu Do Spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji Prokuratury Krajowej

(anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af Sąd Okręgowy w Gdańsku (den regionale domstol i Gdansk, Polen))

»Præjudiciel forelæggelse – retligt samarbejde i straffesager – rammeafgørelse 2008/909/RIA – artikel 8, stk. 2-4, artikel 17, stk. 1, og artikel 19 – hensyntagen, i forbindelse med en procedure med en samlet dom, til domme afsagt i andre medlemsstater, hvis fuldbyrdelse er blevet overført til den medlemsstat, hvor denne samlede dom vil blive afsagt – rammeafgørelse 2008/675/RIA – anvendelsesområde – artikel 3, stk. 3 – den indvirkning, som en hensyntagen til tidligere domme vil have på disse domme«

I. Indledning

1. Den foreliggende anmodning om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 3, stk. 3, i Rådets rammeafgørelse 2008/675/RIA af 24. juli 2008 om hensyntagen til domme afsagt i medlemsstaterne i Den Europæiske Union i forbindelse med en ny straffesag [2] samt artikel 8, stk. 2-4, artikel 17, stk. 1, og artikel 19 i Rådets rammeafgørelse 2008/909/RIA af 27. november 2008 om anvendelse af princippet om gensidig anerkendelse på domme i straffesager om idømmelse af frihedsstraffe eller frihedsberøvende foranstaltninger med henblik på fuldbyrdelse i Den Europæiske Union [3], som ændret ved Rådets rammeafgørelse 2009/299/RIA af 26. februar 2009 [4].

2. Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en procedure iværksat ved Sąd Okręgowy w Gdańsku (den regionale domstol i Gdansk, Polen), hvorved der anmodes om, at denne retsinstans afsiger en samlet dom over for AV, der bl.a. omfatter en frihedsstraf, der er blevet afsagt af en retsinstans i en anden medlemsstat, og som er overtaget til fuldbyrdelse i Polen.

3. Proceduren med en samlet dom gør det muligt at idømme en samlet straf på grundlag af flere straffe pålagt ved flere afgørelser om domfældelse. Når sådanne afgørelser hidrører fra retsinstanser i forskellige medlemsstater, rejser gennemførelsen af en procedure med en samlet dom spørgsmål med hensyn til dens forenelighed med rammeafgørelse 2008/675 og 2008/909.

1 – Originalsprog: fransk.
2 – EUT 2008, L 220, s. 32.
3 – EUT 2008, L 327, s. 27, berigtiget i EUT 2018, L 243, s. 21.
4 – EUT 2009, L 81, s. 24 (herefter »rammeafgørelse 2008/909«).

4. Denne sag giver Domstolen mulighed for at præcisere samspillet mellem de regler, der er fastsat i disse to rammeafgørelser. Nærmere bestemt vil det skulle afgøres, om der inden for rammerne af en procedure med en samlet dom såsom den i hovedsagen omhandlede kan tages hensyn til en tidligere dom afsagt i en medlemsstat, når fuldbyrdelsen af denne tidligere dom er blevet overført til den medlemsstat, hvor den samlede dom skal afsiges.

5. I nærværende forslag til afgørelse vil jeg foreslå Domstolen, at den fastslår, at artikel 3, stk. 3, i rammeafgørelse 2008/675, sammenholdt med 14. betragtning hertil, skal fortolkes således, at bestemmelsen principielt ikke er til hinder for, at en retsinstans i en medlemsstat i forbindelse med en ny straffesag, der består i en procedure med en samlet dom såsom den i hovedsagen omhandlede, tager hensyn til en tidligere dom, der er blevet afsagt af en retsinstans i en anden medlemsstat, og hvis fuldbyrdelse er blevet overført til den medlemsstat, hvor denne procedure finder sted, i overensstemmelse med reglerne i rammeafgørelse 2008/909. Det påhviler imidlertid den ret, ved hvilken en procedure med en samlet dom finder sted, at kontrollere efter en konkret undersøgelse på grundlag af den konkrete situation, at en sådan procedure ikke har som virkning, at den medlemsstat, der gennemfører den nævnte procedure, griber ind i, ophæver eller på ny prøver disse tidligere domme eller eventuelle afgørelser vedrørende disses fuldbyrdelse. Særligt skal gennemførelsen af en procedure med en samlet dom hverken føre til, at der idømmes en samlet straf, der er kortere end den oprindelige straf, som følger af dommen afsagt af en retsinstans i en anden medlemsstat, eller at virkningerne af sidstnævnte dom ophæves.

6. Jeg vil ligeledes foreslå Domstolen, at den fastslår, at artikel 8, artikel 17, stk. 1, og artikel 19 i rammeafgørelse 2008/909 skal fortolkes således, at bestemmelserne ikke er til hinder for, at en medlemsstat gennemfører en procedure med en samlet dom såsom den i hovedsagen omhandlede, forudsat at denne overholder den på den kompetente myndighed i fuldbyrdelsesstaten påhvilende principielle pligt til at anerkende den dom, som den har fået overført, og til at fuldbyrde den sanktion, hvis varighed og art svarer til dem, der er fastsat i den dom, som er blevet afsagt i udstedelsesstaten. Det er kun inden for de snævre rammer, der er fastsat i rammeafgørelsens artikel 8, stk. 2-4, at varigheden eller arten af den oprindelige sanktion, som er genstand for en procedure med en samlet dom, i givet fald kan tilpasses inden afsigelsen af en sådan dom.

II. Retsforskrifter

A. EU-retten

1. Rammeafgørelse 2008/675

7. Anden, tredje, sjette, syvende og fjortende betragtning til rammeafgørelse 2008/675 har følgende ordlyd:

»(2) Den 29. november 2000 vedtog Rådet i overensstemmelse med konklusionerne fra Det Europæiske Råds møde i Tammerfors et program for foranstaltninger med henblik på gennemførelse af princippet om gensidig anerkendelse af afgørelser i straffesager […], hvori der foreskrives »[v]edtagelse af et eller flere instrumenter, der indfører princippet om, at retten i en medlemsstat skal være i stand til at tage hensyn til endelige afgørelser i straffesager afsagt af en domstol i en anden medlemsstat, med henblik på at vurdere lovovertræderens kriminelle fortid, overveje, om der er tale om gentagelsestilfælde, og fastlægge, hvilken straf der skal pålægges, samt de nærmere vilkår for fuldbyrdelsen«.

(3) Formålet med denne rammeafgørelse er at pålægge medlemsstaterne en minimumsforpligtelse til at tage hensyn til domme afsagt i andre medlemsstater. […]

[…]

(6) I modsætning til andre instrumenter tager denne rammeafgørelse ikke sigte på fuldbyrdelse i en medlemsstat af retsafgørelser, der er truffet i andre medlemsstater, men tager snarere sigte på at gøre det muligt at knytte konsekvenser til en tidligere dom afsagt i en medlemsstat i forbindelse med en ny straffesag i en anden medlemsstat i det omfang, sådanne konsekvenser er knyttet til tidligere nationale domme i henhold til lovgivningen i den anden medlemsstat.

Denne rammeafgørelse indebærer derfor ingen forpligtelse til at tage hensyn til sådanne tidligere domme i f.eks. tilfælde, hvor de oplysninger, der er fremskaffet i henhold til relevante instrumenter, ikke er tilstrækkelige, hvor den handling, som udløste den tidligere dom, ikke ville have givet anledning til en national dom, eller hvor den tidligere idømte sanktion ikke kendes i det nationale retssystem.

(7) De retsvirkninger, der tillægges en dom afsagt i en anden medlemsstat, bør svare til retsvirkningerne af en national afgørelse, der træffes i fasen før retssagen, under selve retssagen og i domsfuldbyrdelsesfasen.

[…]

(14) Indgreb i en dom eller fuldbyrdelse af denne omfatter bl.a. situationer, hvor den sanktion, der er idømt ved en tidligere dom, i overensstemmelse med den anden medlemsstats nationale ret skal absorberes eller medregnes i en anden sanktion, som derefter skal fuldbyrdes rent faktisk, i det omfang den første dom ikke allerede er fuldbyrdet eller dens fuldbyrdelse ikke er overført til den anden medlemsstat.«

8. Det fremgår af artikel 1, stk. 1, i rammeafgørelse 2008/675, at »[f]ormålet med denne rammeafgørelse er at fastsætte, på hvilke betingelser der i forbindelse med en straffesag mod en person i en medlemsstat skal tages hensyn til tidligere domme afsagt mod samme person for andre forhold i andre medlemsstater«.

9. Rammeafgørelsens artikel 3, der har overskriften »Hensyntagen til domme afsagt i andre medlemsstater i forbindelse med en ny straffesag«, er sålydende:

»1. Medlemsstaterne sikrer, at der i forbindelse med en straffesag mod en person tages hensyn til tidligere domme afsagt mod samme person for andre forhold i andre medlemsstater, om hvilke der er fremskaffet oplysninger i henhold til relevante instrumenter om gensidig retshjælp eller om udveksling af oplysninger fra strafferegistre, i det omfang der tages hensyn til tidligere nationale domme, og at sådanne domme tillægges samme retsvirkninger som tidligere nationale domme i overensstemmelse med national ret.

2. Stk. 1 finder anvendelse i fasen før retssagen, under selve retssagen og i domsfuldbyrdelsesfasen, navnlig med hensyn til de relevante procedureregler, herunder reglerne for varetægtsfængsling, kvalifikationen af overtrædelsen, straffens type og omfang og reglerne for fuldbyrdelse af afgørelsen.

3. Hensyntagen til tidligere domme afsagt i andre medlemsstater, jf. stk. 1, har ikke som virkning, at den medlemsstat, der gennemfører den nye retssag, griber ind i, ophæver eller på ny prøver tidligere domme eller eventuelle afgørelser vedrørende disses fuldbyrdelse.

4. Stk. 1 finder ikke anvendelse, jf. stk. 3, i det omfang hensyntagen til den tidligere dom, såfremt denne havde været en national dom afsagt i den medlemsstat, der gennemfører den nye retssag, i overensstemmelse med denne medlemsstats nationale ret ville have som virkning at gribe ind i, ophæve eller på ny prøve den tidligere dom eller en eventuel afgørelse vedrørende dens fuldbyrdelse.

5. Hvis den overtrædelse, for hvilken den nye retssag gennemføres, er begået inden den tidligere dom er afsagt eller fuldstændig fuldbyrdet, medfører stk. 1 og 2 ikke, at medlemsstaterne skal anvende nationale bestemmelser om idømmelse af straf, hvis anvendelsen af sådanne bestemmelser på udenlandske domme vil begrænse dommerens mulighed for at idømme en straf i forbindelse med en ny straffesag.

Medlemsstaterne sikrer imidlertid, at deres domstole i sådanne tilfælde på anden måde kan tage hensyn til tidligere domme, der er afsagt i andre medlemsstater.«

2. Rammeafgørelse 2008/909

10. Artikel 1 i rammeafgørelse 2008/909 fastsætter:

»I denne rammeafgørelse forstås ved

a) »dom«: en endelig afgørelse eller kendelse fra en domstol i udstedelsesstaten, der idømmer en fysisk person en sanktion

b) »sanktion«: en tidsbegrænset eller tidsubegrænset frihedsstraf eller frihedsberøvende foranstaltning, som er idømt i en straffesag på grund af en strafbar handling

c) »udstedelsesstat«: den medlemsstat, i hvilken der er afsagt en dom

d) »fuldbyrdelsesstat«: den medlemsstat, til hvilken en dom fremsendes med henblik på anerkendelse og fuldbyrdelse.«

11. Artikel 3 i rammeafgørelse 2008/909 har følgende ordlyd:

»1. Denne rammeafgørelse har til formål at fastsætte regler, hvorefter en medlemsstat med henblik på at lette den domfældtes sociale rehabilitering anerkender en dom og fuldbyrder sanktionen.

[…]

3. Denne rammeafgørelse finder kun anvendelse på anerkendelse af domme og fuldbyrdelse af sanktioner som defineret i rammeafgørelsen.«

12. Artikel 8 i rammeafgørelse 2008/909 med overskriften »Anerkendelse af dommen og fuldbyrdelse af sanktionen« er sålydende:

»1. Den kompetente myndighed i fuldbyrdelsesstaten anerkender den dom, der er fremsendt i henhold til artikel 4 og efter proceduren i artikel 5, og træffer omgående alle nødvendige foranstaltninger til fuldbyrdelse af sanktionen, medmindre den beslutter at påberåbe sig en af de i artikel 9 nævnte grunde til at afslå anerkendelse eller fuldbyrdelse.

2. Hvis sanktionen på grund af sin varighed ikke er forenelig med fuldbyrdelsesstatens lovgivning, kan den kompetente myndighed i fuldbyrdelsesstaten kun træffe beslutning om at tilpasse sanktionen i det omfang, sanktionen overstiger den maksimale straf for tilsvarende lovovertrædelser efter denne stats nationale lovgivning. Den tilpassede sanktion må ikke blive mindre end den maksimale straf for tilsvarende lovovertrædelser efter fuldbyrdelsesstatens nationale lovgivning.

3. Hvis sanktionen på grund af sin art ikke er forenelig med fuldbyrdelsesstatens lovgivning, kan den kompetente myndighed i denne stat tilpasse sanktionen til den straf eller den foranstaltning, der efter denne stats lovgivning gælder for lignende lovovertrædelser. Denne straf eller foranstaltning skal i videst muligt omfang svare til den sanktion, udstedelsesstaten har idømt, og sanktionen kan derfor ikke konverteres til en bødestraf.

4. Den tilpassede sanktion må ikke skærpe den af udstedelsesstaten idømte sanktion med hensyn til art eller varighed.«

13. Rammeafgørelsens artikel 17, der har overskriften »Den lovgivning, der finder anvendelse på fuldbyrdelsen«, bestemmer følgende i stk. 1:

»Fuldbyrdelsesstatens lovgivning finder anvendelse på fuldbyrdelsen af en sanktion. Det tilkommer fuldbyrdelsesstatens myndigheder at træffe afgørelse om fuldbyrdelsesprocedurerne og fastlægge alle foranstaltninger i forbindelse hermed, herunder grundene til tidlig løsladelse eller prøveløsladelse, jf. dog stk. 2 og 3.«

14. Følgende fremgår af rammeafgørelsens artikel 19 med overskriften »Amnesti, benådning, fornyet prøvelse«:

»1. Amnesti eller benådning kan indrømmes af både udstedelsesstaten og fuldbyrdelsesstaten.

2. Kun udstedelsesstaten kan tage stilling til en anmodning om fornyet prøvelse af dommen, der pålægger den sanktion, der skal fuldbyrdes i henhold til denne rammeafgørelse.«

B. Polsk ret

15. Artikel 85, stk. 4, i ustawa – Kodeks karny (lov om indførelse af en straffelov) [5] af 6. juni 1997 har i den affattelse, der finder anvendelse på tvisten i hovedsagen, følgende ordlyd:

»Den samlede straf omfatter ikke sanktioner, som er idømt ved de i straffelovens artikel 114a nævnte domme.«

16. Straffelovens artikel 114a fastsætter:

»1. Som domfældelser betragtes også retskraftige domme for begåede strafbare handlinger, som er afsagt af domstole med kompetence i straffesager i en medlemsstat i Den Europæiske Union, medmindre disse gerninger ikke er strafbare i henhold til den polske straffelov, eller hvis gerningsmanden ikke kan idømmes en sanktion eller er blevet idømt en sanktion, som ikke kendes i den polske straffelov.

2. I tilfælde af en domfældelse ved en domstol som omhandlet i stk. 1 anvendes i sager vedrørende:

1) anvendelse af en ny straffelov, der er trådt i kraft efter domfældelsen

2) afsoning af straffen

– den på stedet for domfældelsen gældende ret. […]

5 – Dz. U. nr. 88, pos. 553 (herefter »straffeloven«).

3. Bestemmelsen i stk. 1 finder ikke anvendelse, såfremt de oplysninger, der indhentes fra strafferegistret eller fra domstolen i en medlemsstat i [EU], ikke er tilstrækkelige til at fastslå domfældelsen, eller den idømte sanktion er underlagt en lempelse i den stat, hvor domfældelsen fandt sted.«

III. De faktiske omstændigheder i tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

17. Det fremgår af forelæggelsesafgørelsen, at AV er dømt ved fire individuelle domme, hvoraf tre er domme afsagt af polske retsinstanser, og en er en dom afsagt af en tysk retsinstans.

18. Den 31. juli 2018 indgav AV en anmodning til den forelæggende ret om at udstede en samlet dom over ham. Ifølge den nævnte ret er to domme underlagt fuldbyrdelse, nemlig dels den dom, der blev afsagt af Landgericht Lüneburg (den regionale ret i første instans i Lüneburg, Tyskland) den 15. februar 2017, og som AV skal afsone fra den 1. september 2016 frem til den 29. november 2021, dels den dom, der blev afsagt af den forelæggende ret den 24. februar 2010, og som AV skal afsone fra den 29. november 2021 frem til den 30. marts 2030. Den dom, der blev afsagt af Landgericht Lüneburg (den regionale ret i første instans i Lüneburg), blev ved den forelæggende rets kendelse af 12. januar 2018 overtaget til fuldbyrdelse i Polen. Den nævnte ret anførte i denne kendelse den retlige kvalificering af gerningsforholdene efter polsk ret, idet det anførtes, at en samlet frihedsstraf på fem år og tre måneder skulle fuldbyrdes, og at der var tale om en straf, hvis varighed svarede til den i dommen fra Landgericht Lüneburg (den regionale ret i første instans i Lüneburg).

19. I anmodningen om afsigelse af en samlet dom har AV gjort gældende, at i betragtning af, at dommen fra Landgericht Lüneburg (den regionale ret i første instans i Lüneburg) er overtaget til fuldbyrdelse i Polen, er betingelserne for at afsige en samlet dom opfyldt, og at denne dom skal afsiges under anvendelse af princippet om fuldstændig absorption.

20. Til støtte for sin anmodning har AV gjort gældende, at der foreligger en samlet dom, der blev afsagt af den forelæggende ret den 29. januar 2014, og hvorved den straf, som Landgericht Göttingen (den regionale ret i første instans i Göttingen, Tyskland) idømte ved dom af 13. marts 2012, som var overtaget til fuldbyrdelse i Polen, blev samlet med den af den forelæggende ret idømte straf. Den forelæggende ret har præciseret, at denne samlede dom er blevet endelig.

21. Henset til disse forhold har den forelæggende ret anført, at den står over for spørgsmålet om, hvorvidt de relevante bestemmelser i rammeafgørelse 2008/675 og 2008/909 er til hinder for, at en samlet dom afsagt i Polen kan omfatte sanktioner idømt i denne medlemsstat og sanktioner, der er idømt i en anden medlemsstat, og som er overtaget til fuldbyrdelse i Polen.

22. Den forelæggende ret har desuden forklaret, at i medfør af straffelovens artikel 85, stk. 4, sammenholdt med samme lovs artikel 114a, forholder det sig i den polske retsorden således, at den samlede dom ikke omfatter sanktioner idømt af en retsinstans med kompetence i straffesager i en anden medlemsstat.

23. Hvad angår den i polsk ret fastsatte procedure med en samlet dom har den forelæggende ret forklaret, at den dom, hvorved denne procedure afsluttes, ligger på grænsefladen mellem en dom om sagens realitet og straffuldbyrdelse, og at den omfatter domfældelser foretaget i domme, der er blevet endelige, med henblik på at foretage en »korrektion« af den retslige reaktion på de begåede overtrædelser, som kunne have været genstand for en enkelt procedure, og således »rationalisere sanktioneringen«, uden at den samlede dom udgør et indgreb i de pågældende individuelle domme. Navnlig griber en samlet dom ikke ind i fastlæggelsen af skylden hos gerningsmanden til en given overtrædelse, således som denne fremgår af dommen om sagens realitet.

24. Når der inden for rammerne af en samlet dom tages hensyn til dels sanktioner, der er blevet idømt i en medlemsstat, og som er blevet anerkendt med henblik på fuldbyrdelse i en anden medlemsstat, dels sanktioner idømt i denne anden medlemsstat, bliver det ifølge den forelæggende ret herved muligt at foretage en samlet bedømmelse af den kriminelle løbebane hos den person, der har været genstand for flere sanktioner. Dette bidrager til opbygningen af et »fælles område med retfærdighed«.

25. For så vidt som en dom, der er blevet afsagt i en medlemsstat, i overensstemmelse med det, der er fastsat i rammeafgørelse 2008/909, er anerkendt med henblik på fuldbyrdelsen heraf i en anden medlemsstat, vil det desuden efter den forelæggende rets opfattelse skulle lægges til grund, at denne dom bliver grundlaget for samtlige procedure- og fuldbyrdelsesafgørelser, som retsinstanserne i den medlemsstat, hvor dommen skal fuldbyrdes, har pligt til at vedtage. En dom, der er anerkendt med henblik på fuldbyrdelsen heraf i en anden medlemsstat, bliver således en del af denne medlemsstats retsorden og skal fuldbyrdes i overensstemmelse med dennes lovgivning, hvilket i øvrigt klart fremgår af artikel 17, stk. 1, i rammeafgørelse 2008/909.

26. Endelig er den forelæggende ret af den opfattelse, at såfremt det er umuligt at afsige en samlet dom under hensyntagen til domme, der er blevet afsagt i en medlemsstat, og som er blevet anerkendt med henblik på deres fuldbyrdelse i en anden medlemsstat, vil dette indebære, at en borger, der er blevet dømt flere gange i en og samme medlemsstat, vil befinde sig i en gunstigere position end en borger, som er blevet dømt i forskellige medlemsstater. Der er således tale om på EU-niveau at sikre, at borgere i samme situation behandles ens.

27. Det er under disse omstændigheder, at Sąd Okręgowy w Gdańsku (den regionale domstol i Gdansk) har besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal artikel 3, stk. 3, i [rammeafgørelse 2008/675], hvorefter hensyntagen til tidligere domme afsagt i andre medlemsstater, jf. stk. 1, [ikke har] som virkning, at den medlemsstat, der gennemfører den nye retssag, griber ind i, ophæver eller på ny prøver tidligere domme eller eventuelle afgørelser vedrørende disses fuldbyrdelse, fortolkes således, at indgriben i denne bestemmelses forstand ikke kun omfatter udvidelse af en samlet dom til at omfatte en sanktion, som er idømt ved en dom afsagt i en medlemsstat […], men også udvidelse af den pågældende dom til at omfatte en sanktion, som med henblik på fuldbyrdelse er overtaget i en anden medlemsstat […], sammen med en i denne [anden medlems]stat afsagt dom inden for rammerne af en samlet dom?

2) Er det i lyset af de bestemmelser i [rammeafgørelse 2008/909], som vedrører principperne for overtagelse af fuldbyrdelsen – fastlagt i [rammeafgørelsens] artikel 8, stk. 2-4, og artikel 19, stk. 1 og 2, hvorefter amnesti eller benådning kan indrømmes af både udstedelsesstaten og fuldbyrdelsesstaten (stk. 1), og kun udstedelsesstaten kan tage stilling til en anmodning om fornyet prøvelse af dommen, der pålægger den sanktion, der skal fuldbyrdes i henhold til denne rammeafgørelse (stk. 2), og i artikel 17, stk. 1, første punktum, hvorefter fuldbyrdelsesstatens lovgivning finder anvendelse på fuldbyrdelsen af en sanktion – muligt at afsige en samlet dom, som omfatter sanktioner, der er idømt ved en dom afsagt i en medlemsstat […], som er blevet overtaget med henblik på fuldbyrdelse i en anden medlemsstat i[…] sammen med en i denne stat afsagt dom inden for rammerne af en samlet dom?«

28. Den polske, den tjekkiske, den spanske og den ungarske regering samt Europa-Kommissionen har indgivet skriftlige indlæg. Den polske, den tjekkiske og den spanske regering samt Kommissionen har inden for den fastsatte frist besvaret Domstolens spørgsmål til skriftlig besvarelse.

IV. Bedømmelse

29. Den forelæggende ret har anmodet Domstolen om at fortolke dels artikel 3, stk. 3, i rammeafgørelse 2008/675, dels artikel 8, stk. 2-4, artikel 17, stk. 1, første punktum, og artikel 19 i rammeafgørelse 2008/909.

30. Den nævnte ret ønsker nærmere bestemt oplyst, om disse bestemmelser skal fortolkes således, at de er til hinder for, at en retsinstans i en medlemsstat, hvor en frihedsstraf idømt af en retsinstans i en anden medlemsstat skal fuldbyrdes i overensstemmelse med rammeafgørelse 2008/909, afsiger en samlet dom, der omfatter de sanktioner, som retsinstanserne i disse to medlemsstater har idømt.

31. Den forelæggende ret ønsker oplysninger om fortolkningen af de nævnte bestemmelser, samtidig med at den har præciseret, at straffelovens artikel 85, stk. 4, sammenholdt med lovens artikel 114a, udelukker afsigelsen af en samlet dom, såfremt denne omfatter en sanktion idømt af en retsinstans i en anden medlemsstat.

32. Inden der tages stilling til spørgsmålet om, hvorvidt en retsinstans i en medlemsstat, for hvilken der er indbragt en anmodning om forening af straffe, skal tage hensyn eller ej til en tidligere dom afsagt i en anden medlemsstat, skal der fremsættes nogle bemærkninger til denne proceduretype.

A. Indledende bemærkninger om forening af straffe

33. Generelt kan det bemærkes, at forening af straffe, som i Polen har form af en procedure med en samlet dom, tilsigtes at finde anvendelse i tilfælde af faktisk sammenstød af overtrædelser. Faktisk sammenstød af overtrædelser omfatter den situation, hvor en person begår flere overtrædelser, der ikke er adskilt af en endelig domfældelse. Den pågældende person kan dømmes for disse forskellige forhold inden for rammerne af særskilte procedurer, der i givet fald kan finde sted ved retsinstanser i forskellige medlemsstater. Forening af straffene gør det dermed muligt at sikre en lige behandling mellem den situation, hvor de sammenstødende overtrædelser bedømmes inden for en og samme procedure, og den, hvor de bedømmes særskilt.

34. Forening af straffene består i pålæggelse af en enkelt straf, hvis længde svarer til den oprindelige straf, der er fastsat for den overtrædelse, der straffes hårdest, og som dermed »absorberer« de oprindelige straffe, der var fastsat for de øvrige overtrædelser, og som anses for at være omfattet af den strengeste straf. Den domfældte vil kun skulle afsone denne straf. Der er tale om en juridisk fiktion, der gør det muligt at anse alle straffe for således at blive fuldbyrdet samtidigt eller sideløbende. Forening af straffene gør det således muligt at undgå en ren og skær sammenlægning af de oprindelige straffe, dvs. en materiel sammenlægning, som består i at pålægge samtlige straffe, der er knyttet til hver af de sammenstødende overtrædelser, og som derfor fuldbyrdes særskilt og kumulativt. Denne forening kan anordnes, når flere overtrædelser behandles enten ved domfældelsen inden for rammerne af en enkelt procedure eller ved et middel såsom en samlet dom inden for rammerne af særskilte procedurer.

35. Forening af straffene er en mekanisme, der, idet en matematisk sammenlægning herved undgås, gør det muligt at nedbringe varigheden af de straffe, som en person, der har begået flere sammenstødende overtrædelser, og som følgelig er blevet dømt flere gange, i sidste ende skal afsone. Denne mekanisme afhjælper således de virkninger, som en sammenlægning af straffene kan have, og som potentielt kan være i strid med proportionalitetsprincippet. Den hviler på idéen om, at en rent matematisk sammenlægning vil være i strid med en af straffens hovedfunktioner i det moderne retshåndhævelsessystem, nemlig at fremme domfældtes sociale rehabilitering. Der er her tale om gennemførelse af princippet om individualisering af straffen, som i modsætning til den simple matematiske sammenlægning af de idømte straffe gør det muligt at tage hensyn til den domfældtes

adfærd, personlighed samt materielle, familiemæssige og sociale situation [6].

36. Det kan derfor synes nødvendigt at korrigere de negative virkninger af sammenlægningen på straffuldbyrdelsestrinnet. De strafferetlige domstole skal i denne henseende bevare deres skønsmæssige beføjelse, således at der inden for rammerne af fuldbyrdelsen af de sanktioner, som er blevet idømt i forbindelse med særskilte procedurer, sikres ligevægt mellem en effektiv sanktionering og målet om domfældtes sociale rehabilitering. Der er ikke længere tale om på dette trin at vurdere, om den retsforfulgte person er skyldig eller ej i at have begået en overtrædelse, og i givet fald hvilken straf der skal tilpasses den foreholdte adfærd. Inden for rammerne af en procedure med forening af straffe, der finder sted på trinnet for disses fuldbyrdelse på en enkelt medlemsstats område, består retsinstansens opgave i at fastsætte en samlet straf, der ikke strider imod behovet for en effektiv sanktionering, og som gennem den nødvendige individualisering er i overensstemmelse med både princippet om straffes proportionalitet og straffens sociale rehabiliteringsfunktion. Retsinstansen råder således over en stor handlefrihed, eftersom det tilkommer den at fastsætte længden af den samlede straf. I denne henseende vil dens bedømmelse afhænge af forskellige kriterier, herunder omstændighederne i de sager, der gav anledning til de forskellige sanktioner, gerningsmandens personlighed samt arten, antallet og grovheden af overtrædelserne.

37. Når der i national ret er fastsat en procedure med forening af straffene, skal retsinstansen varetage sine opgaver i henhold til reglerne i og inden for grænserne i rammeafgørelse 2008/675, hvad enten straffesagerne er blevet ført i en enkelt medlemsstat eller i flere. Den retsinstans, for hvilken der er indbragt en anmodning om forening af straffe, er herefter underlagt en specifik begrænsning, som er fastsat i rammeafgørelsens artikel 3, stk. 3, nemlig at den dom, der er blevet afsagt i en anden medlemsstat, ikke må berøres af den afgørelse, som retsinstansen skal træffe.

B. Proceduren med en samlet dom

38. Afsigelsen af en samlet straf er en juridisk teknik, der anvendes i den polske retsorden med henblik på behandlingen af situationer med faktisk sammenstød af forbrydelser, overtrædelser og skattekriminalitet.

39. Den samlede straf har form af en særlig straf, der pålægges som følge af afgørelser, der vedrører en persons skyld i forbindelse med flere overtrædelser og de straffe, som pålægges for hver enkelt af disse (de oprindelige straffe). Den fastsættes af den påkendende retsinstans under hensyntagen til de oprindelige straffe. Pålæggelse af en samlet straf er underlagt betingelsen om, at de pågældende oprindelige straffe kan fuldbyrdes eller endnu ikke er blevet fuldstændigt fuldbyrdet. Følgelig kan en straf, der allerede er blevet fuldstændigt fuldbyrdet, ikke forenes med andre straffe med henblik på afsigelse af en samlet straf.

40. Det påhviler den påkendende ret at vurdere længden af den samlede straf inden for de i den nationale lovgivning fastsatte grænser og på grundlag af omstændigheder såsom den berørte persons sundhedstilstand og adfærd samt spørgsmålet om, hvorvidt overtrædelserne er tæt knyttet til hinanden på det materielle, tidsmæssige og personelle plan.

6 – Jf. i denne retning generaladvokat Bots forslag til afgørelse Beshkov (C-171/16, EU:C:2017:386), hvori denne anførte, at »[e]n matematisk sammenlægning af alle de straffe, som er idømt for strafbare handlinger begået i en periode, hvor der ikke er blevet givet nogen advarsel eller anvendt nogen form for tilsyn, er som oftest uforholdsmæssig på baggrund af lovovertræderens personlighed og omstændighederne omkring de strafbare handlinger og derfor uretfærdig. Er en straf uretfærdig, vil den med større sandsynlighed vække modstand og således føre til recidiv i stedet for forbedring. Dette er grunden til, at en domstol, når den tager stilling til den nødvendige individuelle tilpasning af dommen, inden for lovens grænser har beføjelse til på bedst mulig måde at kombinere sanktionerne for de overtrædelser, der er begået i den pågældende periode af en lovovertræders liv« (punkt 49).

41. Når flere overtrædelser har givet anledning til flere procedurer, kan en samlet straf pålægges inden for rammerne af en ny procedure, der fører til en samlet dom, på grundlag af de oprindelige straffe, som er blevet pålagt ved forskellige domme. Denne procedure finder sin begrundelse i den omstændighed, at gerningsmanden til flere overtrædelser, der er genstand for flere procedurer, ikke skal stilles mindre gunstigt end en person, hvis overtrædelser er blevet bedømt inden for en og samme procedure. Afsigelsen af en samlet dom gør det dermed muligt at genoprette en ligebehandling mellem disse to situationer. Genstanden for den samlede dom er i øvrigt alene fastsættelse af en samlet straf og ikke spørgsmålet om personens skyld.

42. Den foreliggende sag vedrører den situation, hvor proceduren med en samlet dom vedrører sanktioner, hvoraf den ene er blevet idømt af en polsk retsinstans, og den anden af en retsinstans i en anden medlemsstat. Som allerede anført synes en kombineret anvendelse af straffelovens artikel 85, stk. 4, og artikel 114a imidlertid at udelukke muligheden for at anvende bestemmelserne vedrørende den samlede straf på afgørelser afsagt af andre medlemsstaters retsinstanser. Det følger heraf, at i medfør af polsk ret alene skal de oprindelige straffe, der er blevet afsagt af andre medlemsstaters retsinstanser, fuldbyrdes kumulativt med dem, som er blevet afsagt af polske retsinstanser. På grundlag af polsk ret alene kan en person, der er blevet dømt i en anden medlemsstat, og hvis straffuldbyrdelse er blevet overført til Polen i overensstemmelse med rammeafgørelse 2008/909, derfor ikke påberåbe sig de nationale regler vedrørende en samlet dom og pålæggelse af en samlet straf, men skal afsone denne straf kumulativt – og ikke samtidigt gennem en samlet straf – med de sanktioner, som vedkommende er blevet idømt i Polen.

43. Kernen i den forelæggende rets spørgsmål er, om den tilgang, som således er valgt i polsk ret, er forenelig med de regler, der er fastsat i såvel rammeafgørelse 2008/675 som rammeafgørelse 2008/909. Nærmere bestemt ønskes det oplyst, hvordan de i rammeafgørelse 2008/675 og i rammeafgørelse 2008/909 fastsatte regler hænger sammen, når fuldbyrdelsen af en dom, der er blevet afsagt af en retsinstans i en anden medlemsstat, er blevet overført til den medlemsstat, hvor proceduren med en samlet dom finder sted. Er den retsinstans, der skal påkende proceduren med en samlet dom, i henhold til EU-retten forpligtet til at tage hensyn til den dom, som er blevet afsagt i en anden medlemsstat, med henblik på fastsættelsen af en samlet straf, ligesom den ville gøre, såfremt der var tale om en national dom?

44. Der skal erindres om, at det inden for rammerne af den procedure med en samlet dom, som er blevet iværksat ved den forelæggende ret, er blevet godtgjort, at den dom, der blev afsagt af Landgericht Lüneburg (den regionale ret i første instans i Lüneburg) den 15. februar 2017, og hvorved AV blev idømt en frihedsstraf, er blevet anerkendt med henblik på fuldbyrdelse heraf i Polen ved den forelæggende rets kendelse af 12. januar 2018, og at den dér er under fuldbyrdelse frem til den 29. november 2021. Den procedure med en samlet dom, der omfatter denne domfældelse, blev iværksat på AV's anmodning den 31. juli 2018. Den domfældelse, der blev foretaget af den forelæggende ret ved dom af 24. februar 2010, og som AV skal afsone fra den 29. november 2021 til den 30. marts 2030, kan ligeledes fuldbyrdes. Den nævnte ret har desuden anført, at den allerede i 2014 afsagde en samlet dom, der bl.a. omfattede en frihedsstraf, der var blevet afsagt af en anden tysk retsinstans, og som blev fuldbyrdet i Polen. Denne samlede dom er i mellemtiden blevet endelig.

45. Som allerede anført for så vidt angår den i polsk ret fastsatte procedure med en samlet dom har den forelæggende ret anført, at den dom, hvorved denne procedure afsluttes, ligger på grænsefladen mellem en dom om sagens realitet og straffuldbyrdelse, og at den omfatter domfældelser foretaget i domme, der er blevet endelige, med henblik på at foretage en »korrektion« af den retslige reaktion på de begåede overtrædelser, som kunne have været genstand for en enkelt procedure, og således »rationalisere sanktioneringen«, uden at den samlede dom udgør et indgreb i de pågældende individuelle domme. Navnlig griber en samlet dom efter den forelæggende rets opfattelse ikke ind i fastlæggelsen af skylden hos gerningsmanden til en given overtrædelse, således som denne er blevet fastslået i dommen om sagens realitet.

46. I denne henseende fremgår det af dom af 10. august 2017, Zdziaszek [7], at proceduren med en samlet dom ikke berører den konstatering af skyld, som blev foretaget ved disse tidligere afgørelser, idet denne er endeligt fastslået [8]. Ifølge Domstolen ændrer en sådan dom længden af den eller de idømte straffe [9]. Der skal således sondres mellem en procedure af denne art, der vedrører fastsættelse af niveauet for frihedsstraffe, og foranstaltninger vedrørende de nærmere bestemmelser for fuldbyrdelse af disse straffe [10].

47. Domstolen har ligeledes fastslået, at en sådan procedure, der navnlig består i at ændre en eller flere straffe, som den pågældende tidligere er blevet idømt, til en ny fællesstraf, nødvendigvis fører til et resultat, der er mere gunstigt for den pågældende. Som følge af flere domfældelser, der hver især medfører idømmelse af en straf, kan de idømte straffe nemlig kumuleres med henblik på at opnå en samlet straf, hvis længde er kortere end en sammenlægning af de forskellige straffe, der er idømt ved forskellige tidligere afgørelser [11]. Den i polsk ret fastsatte samlede dom går videre end »en øvelse, der udelukkende er formel og aritmetisk«, og indrømmer den kompetente retsinstans et skøn med henblik på fastsættelsen af den samlede straf [12].

48. Det skal fremhæves, at proceduren med en samlet dom henhører under medlemsstaternes kompetence. Som det fremgår af Domstolens faste praksis, er disse medlemsstater imidlertid forpligtede til at udøve denne kompetence under overholdelse af EU-retten [13]. De medlemsstater, som beslutter at fastsætte en sådan procedure i deres nationale lovgivning, skal derfor overholde EU-retten, herunder de instrumenter, der er vedtaget inden for det retlige samarbejde i straffesager, såsom rammeafgørelse 2008/675 og 2008/909. Selve ånden bag området med frihed, sikkerhed og retfærdighed fører til, at der kan sættes spørgsmålstegn ved, om en medlemsstats lovgivning, hvorefter hensyntagen til tidligere sanktioner inden for rammerne af en procedure med en samlet dom indskrænkes til de sanktioner alene, som er idømt af denne medlemsstats retsinstanser, er forenelig med EU-retten.

C. Anvendelsen af rammeafgørelse 2008/675

49. Rammeafgørelse 2008/675 fastsætter, således som det fremgår af dens artikel 1, stk. 1, og artikel 3, stk. 1, en minimumsforpligtelse, der pålægger medlemsstaterne at tage hensyn til straffedomme afsagt i andre medlemsstater med henblik på at tillægge disse domme samme retsvirkninger som tidligere nationale domme i overensstemmelse med national ret. Målet er at gøre det muligt at vurdere den pågældende persons kriminelle fortid i forbindelse med en ny straffesag iværksat over for vedkommende for andre forhold.

50. Således som det fremgår af sjette betragtning til rammeafgørelse 2008/675, tager denne ganske vist ikke sigte på fuldbyrdelse i en medlemsstat af retsafgørelser, der er truffet i andre medlemsstater.

51. Det er dog klart, at der kan tages hensyn til tidligere domme under fuldbyrdelsesfasen.

52. Det er det, der fremgår af dom af 21. september 2017 i Beshkov-sagen [14].

7 – C-271/17 PPU (EU:C:2017:629).

8 – Dom af 10.8.2017, Zdziaszek (C-271/17 PPU, EU:C:2017:629, præmis 84).

9 – Dom af 10.8.2017, Zdziaszek (C-271/17 PPU, EU:C:2017:629, præmis 85).

10 – Ibidem.

11 – Dom af 10.8.2017, Zdziaszek (C-271/17 PPU, EU:C:2017:629, præmis 86).

12 – Dom af 10.8.2017, Zdziaszek (C-271/17 PPU, EU:C:2017:629, præmis 88).

13 – Jf. i denne retning bl.a. dom af 24.11.1998, Bickel og Franz (C-274/96, EU:C:1998:563, præmis 17). Jf. ligeledes dom af 2.4.2020, Ruska Federacija (C-897/19 PPU, EU:C:2020:262, præmis 48 og den deri nævnte retspraksis).

14 – C-171/16, herefter »Beshkov-dommen« (EU:C:2017:710).

53. I den sag, der gav anledning til den nævnte dom, fastslog Domstolen, at rammeafgørelse 2008/675 skal fortolkes således, at den finder anvendelse på en national procedure, der i forbindelse med fuldbyrdelsen fastsætter en samlet frihedsstraf under hensyntagen til den straf, som en person er idømt af den nationale ret, samt den, der er fastsat inden for rammerne af en tidligere dom afsagt af en domstol i en anden medlemsstat mod den samme person for andre forhold [15].

54. Til støtte for denne konklusion bemærkede Domstolen indledningsvis, at rammeafgørelsens artikel 1, stk. 1, bestemmer, at formålet med denne er at fastsætte, på hvilke betingelser der i forbindelse med en ny straffesag mod en person i en medlemsstat skal tages hensyn til tidligere domme afsagt mod samme person for andre forhold i andre medlemsstater [16].

55. Med henblik herpå pålægger rammeafgørelsens artikel 3, stk. 1, sammenholdt med femte betragtning hertil, medlemsstaterne forpligtelsen til at sikre, at der i denne forbindelse både tages hensyn til tidligere domme afsagt i andre medlemsstater, om hvilke der er fremskaffet oplysninger i henhold til relevante instrumenter om gensidig retshjælp eller om udveksling af oplysninger fra strafferegistre, i det omfang der tages hensyn til tidligere nationale domme i henhold til national ret, og tillægges samme retsvirkninger som sidstnævnte tidligere domme i overensstemmelse med denne ret, uanset om disse retsvirkninger betragtes som spørgsmål om faktiske forhold eller som retlige spørgsmål af processuel eller materiel karakter [17].

56. Domstolen fastslog dernæst, at artikel 3, stk. 2, i rammeafgørelse 2008/675 præciserer, at denne forpligtelse finder anvendelse i fasen før retssagen, under selve retssagen og i domsfuldbyrdelsesfasen, navnlig med hensyn til de relevante procedureregler, herunder reglerne for kvalifikationen af overtrædelsen, straffens type og omfang samt reglerne for fuldbyrdelse af afgørelsen. Det fremgår således af anden og syvende betragtning til nævnte rammeafgørelse, at den nationale retsinstans skal være i stand til at tage hensyn til domme afsagt i andre medlemsstater, bl.a. med henblik på at fastlægge de nærmere vilkår for fuldbyrdelsen, og at de retsvirkninger, der tillægges disse domme, bør svare til retsvirkningerne af en national afgørelse i hver af disse procedurefaser [18].

57. Domstolen udledte endelig heraf, at rammeafgørelse 2008/675 ikke kun finder anvendelse på de procedurer, der er knyttet til fastlæggelsen af spørgsmålet om, hvorvidt den tiltalte kan kendes skyldig, men også på procedurerne vedrørende fuldbyrdelsen af straffen, hvori der skal tages hensyn til den straf, der er idømt ved en tidligere dom afsagt i en anden medlemsstat. Domstolen fastslog i denne henseende, at den procedure for pålæggelse af en samlet straf, der var indledt af Trayan Beshkov, i den omhandlede sag var omfattet af denne anden kategori, således at den faldt inden for rammeafgørelsens anvendelsesområde [19].

58. Det følger navnlig af det ovenstående, at den nævnte rammeafgørelse principielt tager sigte på situationer, hvor en ny straffesag er blevet iværksat over for en person, som tidligere er blevet dømt i en anden medlemsstat. Dette begreb »ny straffesag« omfatter fasen før retssagen, selve retssagen og fuldbyrdelsen af straffedommen [20].

15 – Jf. Beshkov-dommen (præmis 29).

16 – Jf. Beshkov-dommen (præmis 25).

17 – Jf. Beshkov-dommen (præmis 26).

18 – Jf. Beshkov-dommen (præmis 27).

19 – Jf. Beshkov-dommen (præmis 28).

20 – Jf. dom af 5.7.2018, Lada (C-390/16, EU:C:2018:532, præmis 30).

59. Det skal med henblik på anvendelsen af rammeafgørelse 2008/675, og således som Domstolen fastslog i Beshkov-dommen, bemærkes, at fastsættelsen af den samlede straf inden for rammerne af en procedure med en samlet dom såsom den i hovedsagen omhandlede finder sted under domsfuldbyrdelsesfasen, således at rammeafgørelsen finder anvendelse i forbindelse med gennemførelsen af en sådan procedure. Det er inden for rammerne af denne nationale procedure, med hvilken det tilsigtes at fastsætte længden af en frihedsstraf med henblik på fuldbyrdelsen, at spørgsmålet opstår, om der skal tages hensyn til en dom afsagt tidligere i en anden medlemsstat.

60. Selv om det i øvrigt fremgår af sjette betragtning til rammeafgørelse 2008/675, at denne »ikke [tager] sigte på fuldbyrdelse i en medlemsstat af retsafgørelser, der er truffet i andre medlemsstater«, er der intet i denne rammeafgørelse, der peger i retning af, at en medlemsstats retsinstansers hensyntagen til domme afsagt i andre medlemsstater ikke skulle gælde en dom, hvis fuldbyrdelse er blevet overført til denne medlemsstat i overensstemmelse med rammeafgørelse 2008/909. EU-lovgiver havde nemlig, såfremt denne havde ønsket at udelukke denne situation fra anvendelsesområdet for rammeafgørelse 2008/675, angivet det udtrykkeligt. 14. betragtning til denne rammeafgørelse, som jeg vender tilbage til senere, er tværtimod et udtryk for denne lovgivers hensigt om at lade rammeafgørelsens anvendelsesområde omfatte den situation, hvor fuldbyrdelsen af en dom overføres til en anden medlemsstat end domsstaten.

61. Da det efter min opfattelse er blevet godtgjort, at rammeafgørelse 2008/675 finder anvendelse på en procedure som den i hovedsagen omhandlede, skal det nu undersøges, om denne rammeafgørelse er til hinder for, at der inden for rammerne af en i Polen iværksat procedure med en samlet dom tages hensyn til en tidligere dom, som er blevet afsagt i en anden medlemsstat, og hvis fuldbyrdelse er blevet overført til Polen, eller om rammeafgørelsen tværtimod pålægger en sådan hensyntagen.

D. Hvorvidt proceduren med en samlet dom er forenelig med rammeafgørelse 2008/675

62. Det fremgår af anden betragtning til rammeafgørelse 2008/675, at rammeafgørelsen har til formål at gennemføre det princip om gensidig anerkendelse af domme og retsafgørelser i straffesager, som er fastsat i artikel 82, stk. 1, TEUF, der har erstattet artikel 31 EU, på grundlag af hvilken denne rammeafgørelse blev vedtaget. Som anført i tredje betragtning til rammeafgørelsen er »formålet [med rammeafgørelsen] at pålægge medlemsstaterne en minimumsforpligtelse til at tage hensyn til domme afsagt i andre medlemsstater«.

63. I det tilfælde, hvor flere straffesager er blevet ført i flere medlemsstater mod den samme person for forskellige forhold, er et af de grundlæggende principper i rammeafgørelse 2008/675, således som det fremgår af ottende betragtning hertil, at det bør »undgås, at den berørte person behandles dårligere, end hvis den tidligere dom havde været en national dom«.

64. I dette øjemed består det i rammeafgørelsen fastsatte princip i, at der i den medlemsstat, hvor der føres en ny straffesag, tages hensyn til domme afsagt i andre medlemsstater under overholdelse af ækvivalensprincippet. Rammeafgørelsen har imidlertid ikke til formål at harmonisere de konsekvenser, som i henhold til de forskellige nationale lovgivninger er knyttet til den omstændighed, at der foreligger tidligere domme.

65. I forbindelse med vedtagelsen af rammeafgørelse 2008/675 har EU-lovgiver taget udgangspunkt i den konstatering, der fremgår af fjerde betragtning hertil, hvorefter »[n]ogle medlemsstater tillægger domme afsagt i andre medlemsstater retsvirkninger, mens andre kun tager hensyn til nationale domme«.

66. Dette er grunden til, at der i femte betragtning til denne rammeafgørelse derefter anføres følgende: »Det bør fastslås som et princip, at medlemsstaterne bør tillægge domme afsagt i andre medlemsstater samme retsvirkninger som nationale domme i overensstemmelse med national ret, uanset om disse retsvirkninger ifølge national ret betragtes som spørgsmål om faktiske forhold eller som retlige spørgsmål af processuel eller materiel karakter […]«. Den retsinstans, som skal træffe afgørelse inden for rammerne af en ny procedure, har derfor i medfør af rammeafgørelse 2008/675 pligt til at tillægge en afgørelse, der er afsagt af en retsinstans i en anden medlemsstat, retsvirkninger, som skal »svare til retsvirkningerne af en national afgørelse«, sågar i »domsfuldbyrdelsesfasen« [21].

67. Denne rammeafgørelse fastsætter således et princip om assimilering mellem på den ene side de domme, der er blevet afsagt af retsinstanser i den medlemsstat, hvor en ny straffesag finder sted – i det foreliggende tilfælde en procedure, hvorved der anmodes om afsigelse af en samlet dom – og på den anden side de domme, som er blevet afsagt af en anden medlemsstats retsinstanser. Dette assimileringsprincip fører til, at de sidstnævnte domme får de samme retsvirkninger som dem, der følger af de nationale domme. Den retsinstans, ved hvilken en ny straffesag er blevet iværksat, er således principielt forpligtet til at tage hensyn til en afgørelse, der tidligere er blevet afsagt af en retsinstans i en anden medlemsstat, på samme måde, som den ville tage hensyn til en afgørelse afsagt af en retsinstans i den medlemsstat, som den tilhører, med henblik på at lade denne få de retsvirkninger, som ved lov er knyttet til den domfældtes kriminelle fortid.

68. Således som generaladvokat Bot anførte i det forslag til afgørelse, som han fremsatte i Beshkov-sagen [22], har dette krav »en klar forbindelse til virkeliggørelsen af området med frihed, sikkerhed og retfærdighed og herved til den gensidige anerkendelse, som ikke kun kræver, at der tages hensyn til den udenlandske dom, men også at den respekteres« [23]. Rammeafgørelse 2008/675 bidrager således efter Domstolens opfattelse til »at fremme den gensidige tillid til retsafgørelser inden for EU, da den udgør et incitament til at udvikle en retskultur, hvor der i princippet tages hensyn til tidligere domfældelser, der har fundet sted i andre medlemsstater« [24].

69. Ved første øjekast synes den polske lovgivning at være i strid med den således udtrykte hensigt hos EU-lovgiver og med princippet om gensidig anerkendelse. Det skal imidlertid undersøges, om det i den sammenhæng, der er kendetegnende for proceduren i hovedsagen, er foreneligt med reglerne i rammeafgørelse 2008/675 at udelukke en hensyntagen til tidligere straffedomme afsagt af retsinstanser i andre medlemsstater.

70. I overensstemmelse med ækvivalensprincippet har EU-lovgiver i rammeafgørelsens artikel 3, stk. 3-5, fastsat grænser for pligten til i forbindelse med en ny straffesag at tage hensyn til tidligere domme afsagt i andre medlemsstater.

71. Særligt fastsætter rammeafgørelsens artikel 3, stk. 3, at »[h]ensyntagen til tidligere domme afsagt i andre medlemsstater, jf. stk. 1, [ikke har] som virkning, at den medlemsstat, der gennemfører den nye retssag, griber ind i, ophæver eller på ny prøver tidligere domme eller eventuelle afgørelser vedrørende disses fuldbyrdelse«. Bestemmelsen indeholder således et forbehold, hvorefter hensyntagen til domme afsagt i andre medlemsstater ikke må gribe ind i sådanne afgørelser. Den er et udtryk for, at det er nødvendigt at bevare udenlandske afgørelsers retskraft.

72. Når en national retsinstans inden for rammerne af en ny straffesag tager hensyn til en tidligere udenlandsk afgørelse, må den således ikke ændre den på nogen måde. I overensstemmelse med dette princip om ikkeindblanding kan den retsinstans, for hvilken der er indbragt en ny sag, ikke efterprøve det, som en retsinstans i en anden medlemsstat har fastslået. Denne retsinstans, for hvilken der er

21 – Jf. syvende betragtning til rammeafgørelse 2008/675.

22 – C-171/16 (EU:C:2017:386).

23 – Generaladvokat Bots forslag til afgørelse Beshkov (C-171/16, EU:C:2017:386, punkt 54) og Lada (C-390/16, EU:C:2018:65, punkt 77).

24 – Jf. dom af 5.7.2018, Lada (C-390/16, EU:C:2018:532, præmis 36).

indbragt en ny sag, skal i overensstemmelse med ækvivalensprincippet ganske enkelt tillægge den tidligere udenlandske afgørelse de retsvirkninger, som ville være blevet tillagt en tidligere national afgørelse [25]. Kort sagt skal der tages hensyn til de tidligere domme afsagt i andre medlemsstater, således som de blev afsagt [26].

73. Det er under anvendelse af dette princip om ikkeindblanding, at Domstolen i Beshkov-dommen fastslog, at »artikel 3, stk. 3, i rammeafgørelse 2008/675 skal fortolkes således, at den er til hinder for en national lovgivning, som fastsætter, at den nationale ret, der har fået forelagt en sag med påstand om fastsættelse – med henblik på fuldbyrdelse – af en samlet frihedsstraf bl.a. under hensyntagen til den straf, der inden for rammerne af en tidligere dom er afsagt af en domstol i en anden medlemsstat, med henblik herpå ændrer vilkårene for fuldbyrdelsen af den sidstnævnte straf« [27].

74. Særligt fastslog Domstolen, at »den nationale ret i henhold til samme rammeafgørelse ikke på ny kan prøve og ændre fuldbyrdelsesvilkårene for en tidligere dom, der er afsagt i en anden medlemsstat og allerede fuldbyrdet, bl.a. ved at gøre den betingede dom ubetinget og omdanne den til en fængselsstraf. Den nationale ret kan i denne forbindelse heller ikke træffe afgørelse om en ny fuldbyrdelse af denne således ændrede straf« [28].

75. Domstolen fastslog endvidere i dom af 5. juli 2018, Lada [29], at »selv om rammeafgørelse 2008/675 udelukker en fornyet prøvelse […], der kan medføre en omkvalificering af den strafbare handling og en ændring af straffen pålagt i en anden medlemsstat, bemærkes, at rammeafgørelsen ikke er til hinder for, at den medlemsstat, hvor den nye straffesag finder sted, kan præcisere fremgangsmåderne for en hensyntagen til tidligere domme afsagt i den anden medlemsstat, da en sådan præcisering kun har til formål at fastslå, om det er muligt at knytte retsvirkninger til disse domme, som svarer til dem, der er knyttet til tidligere nationale domme i henhold til national ret« [30]. Ifølge Domstolen »nødvendiggør vedtagelsen af en afgørelse, der gør det muligt at tillægge en tidligere dom afsagt i en anden medlemsstat – som den i 13. betragtning til rammeafgørelse 2008/675 omhandlede – tilsvarende retsvirkninger, en undersøgelse i det enkelte tilfælde i lyset af en konkret situation. Denne mulighed kan ikke begrunde gennemførelsen af en særlig anerkendelsesprocedure med hensyn til domme afsagt i en anden medlemsstat, hvilken for det første er nødvendig for at tage hensyn til de nævnte domme under en ny straffesag og for det andet vil kunne medføre en omkvalificering af den begåede strafbare handling og den pålagte straf« [31].

76. Med disse præciseringer er jeg i modsætning til det, som den polske og den tjekkiske regering har gjort gældende, af den opfattelse, at artikel 3, stk. 3, i rammeafgørelse 2008/675 ikke er til hinder for enhver gennemførelse af en procedure med en samlet dom såsom den i hovedsagen omhandlede. For at dette skal være tilfældet, skal det nemlig desuden godtgøres, at en hensyntagen i en sådan sammenhæng til tidligere domme afsagt i andre medlemsstater ikke har som virkning, at der »gribe[s] ind i […] tidligere domme eller eventuelle afgørelser vedrørende disses fuldbyrdelse«. Det bemærkes i øvrigt, at Domstolen i Beshkov-dommen ikke fastslog, at artikel 3, stk. 3, i rammeafgørelse 2008/675 som sådan var til hinder for den pågældende nationale procedure, men kun i det omfang gennemførelsen heraf under de omstændigheder, der var kendetegnende for den sag, som gav anledning til den nævnte dom, ville have haft til følge, at der blev grebet ind i integriteten af den udenlandske dom ved at gøre denne betingede dom ubetinget.

25 – Jf. generaladvokat Bots forslag til afgørelse Beshkov (C-171/16, EU:C:2017:386, punkt 55 og 56).

26 – Jf. Beshkov-dommen (præmis 37 og 44) og dom af 5.7.2018, Lada (C-390/16, EU:C:2018:532, præmis 39).

27 – Jf. Beshkov-dommen (præmis 47).

28 – Jf. Beshkov-dommen (præmis 46).

29 – C-390/16 (EU:C:2018:532).

30 – Jf. dom af 5.7.2018, Lada (C-390/16, EU:C:2018:532, præmis 40).

31 – Jf. dom af 5.7.2018, Lada (C-390/16, EU:C:2018:532, præmis 45).

77. Det skal ligeledes præciseres, at artikel 3, stk. 3, i rammeafgørelse 2008/675 skal sammenholdes med 14. betragtning hertil, hvorefter »[i]ndgreb i en dom eller fuldbyrdelse af denne [bl.a. omfatter] situationer, hvor den sanktion, der er idømt ved en tidligere dom, i overensstemmelse med den anden medlemsstats nationale ret skal absorberes eller medregnes i en anden sanktion, som derefter skal fuldbyrdes rent faktisk, i det omfang den første dom ikke allerede er fuldbyrdet, eller dens fuldbyrdelse ikke er overført til den anden medlemsstat«.

78. Jeg vurderer i lighed med det, som Kommissionen har anført i sit skriftlige svar på Domstolens spørgsmål, at artikel 3, stk. 3, i rammeafgørelse 2008/675, sammenholdt med 14. betragtning hertil, ikke kategorisk udelukker, at der i forbindelse med nationale procedurer vedrørende pålæggelse af samlede straffe kan tages hensyn til tidligere domme afsagt i udlandet, men kræver en individuel prøvelse af, om pålæggelsen af en samlet straf i det pågældende tilfælde udgør et indgreb i den tidligere dom eller fuldbyrdelsen heraf.

79. Som Kommissionen med rette har anført i sit skriftlige svar på Domstolens spørgsmål, er 14. betragtning til rammeafgørelse 2008/675 relevant i to henseender. For det første bekræftes det heri, at de tilfælde, hvor der pålægges en samlet straf, ikke som sådan er udelukket fra rammeafgørelsens anvendelsesområde. For det andet kan det af denne betragtning udledes, at afsigelsen af en samlet straf kan gribe ind i den tidligere dom eller fuldbyrdelsen heraf i to situationer, nemlig dels, når den første dom endnu ikke er blevet fuldbyrdet, dels når fuldbyrdelsen af den første dom ikke er blevet overført til den anden medlemsstat. Såfremt en straf fortsat skal afsones i en anden medlemsstat, vil en afgørelse om forening af straffene nemlig have en indvirkning på fuldbyrdelsen af den tidligere dom, som er blevet afsagt af en retsinstans i denne anden medlemsstat.

80. Der foreligger derimod principielt ingen indvirkning på den tidligere dom eller fuldbyrdelsen heraf, når denne dom allerede er blevet fuldbyrdet. I denne situation berøres domsstatens ret til under de i national ret fastsatte betingelser at fuldbyrde den straf, som er blevet afsagt af dens egne retsinstanser, nemlig ikke, ej heller i det tilfælde, hvor en anden medlemsstat i forbindelse med en ny straffesag skal tage hensyn til denne dom under udøvelsen af sin egen retslige kompetence.

81. Uden den betingelse, hvorefter den i en medlemsstat afsagte dom skal være fuldstændigt fuldbyrdet, vil en forening af straffe afsagt i en anden medlemsstat kunne påhvile domsstatens myndigheder og retsinstanser med hensyn til fuldbyrdelsen af de i dommen pålagte straffe og dermed kunne gribe ind i denne stats ret til at sikre, at straffe afsagt af dens nationale retsinstanser fuldbyrdes på dens område. Foreningen af straffe vil i det tilfælde kunne have en indvirkning på fuldbyrdelsen af disse straffe, hvilket artikel 3, stk. 3, i rammeafgørelse 2008/675, sammenholdt med 14. betragtning hertil, er til hinder for.

82. Når dette er sagt, og selv i den situation, hvor en dom afsagt tidligere i en medlemsstat allerede er blevet fuldbyrdet, kan en retsinstans i en anden medlemsstat, når denne tager hensyn til en sådan dom, »ikke på ny […] prøve og ændre fuldbyrdelsesvilkårene« for denne dom[32]. Formodningen for, at der ikke har været nogen indvirkning på den tidligere dom eller fuldbyrdelsen heraf, kan derfor afkræftes, såfremt en hensyntagen til denne dom i en konkret sag fører til, at der rejses tvivl om det, der er blevet truffet afgørelse om i den første medlemsstat.

83. Af samme grunde som dem, der gælder for tilfældet med hensyntagen til en allerede fuldbyrdet tidligere dom, foreligger der principielt heller ingen indvirkning på den tidligere dom eller fuldbyrdelsen heraf i den situation, hvor fuldbyrdelsen af denne dom i overensstemmelse med reglerne i rammeafgørelse 2008/909 er blevet overført fra domsstaten til en anden medlemsstat. I denne situation er det nemlig den førstnævnte medlemsstat, der har besluttet at overføre fuldbyrdelsen af dommen til den anden medlemsstat, fordi den i overensstemmelse med det, som er fastsat i

32 – Jf. Beshkov-dommen (præmis 46). Den nationale retsinstans i den anden medlemsstat kan således ikke gøre en betinget dom, der tidligere er blevet afsagt i en anden medlemsstat og allerede er blevet fuldbyrdet, ubetinget ved at omdanne den til en fængselsstraf.

rammeafgørelsens artikel 4, stk. 2, må lægge til grund, at den anden medlemsstats fuldbyrdelse af sanktionen »vil tjene det formål at lette den domfældtes sociale rehabilitering«. For så vidt som domsstaten har givet sit samtykke til at overføre straffuldbyrdelsen, gribes der ikke ind i sidstnævntes ret til under de i national ret fastsatte betingelser at fuldbyrde de domme, som hidrører fra dens nationale retsinstanser, på sit område.

84. Jeg udleder af artikel 3, stk. 3, i rammeafgørelse 2008/675, sammenholdt med 14. betragtning hertil, at i den situation, hvor en tidligere dom allerede er blevet fuldbyrdet, eller hvor fuldbyrdelsen heraf er blevet overført til den medlemsstat, hvor en retsinstans påtænker at afsige en dom om pålæggelse af en samlet straf, er fastsættelsen af denne samlede straf ikke i sig selv af en sådan art, at den kan gribe ind i denne tidligere dom eller fuldbyrdelsen heraf. Der kan derfor ikke af rammeafgørelsens artikel 3, stk. 3, udledes et principielt forbud for den nationale retsinstans, ved hvilken en ny straffesag er iværksat, mod at afsige en samlet dom, hvorved der tages hensyn til en tidligere dom afsagt af en retsinstans i en anden medlemsstat.

85. Ud fra denne forudsætning nødvendiggør vedtagelsen af en afgørelse, der gør det muligt at tillægge en tidligere dom afsagt i en anden medlemsstat retsvirkninger, som svarer til dem, der tillægges en tidligere dom afsagt af en retsinstans i den medlemsstat, hvor denne afgørelse skal vedtages, såsom den i 13. betragtning til rammeafgørelse 2008/675 omhandlede, en undersøgelse i det enkelte tilfælde i lyset af en konkret situation [33].

86. For så vidt som den retsinstans, for hvilken der er indbragt en ny sag, i overensstemmelse med sin nationale ret og med det i rammeafgørelsens artikel 3, stk. 1, omhandlede ækvivalensprincip skal fastlægge, hvilken samlet straf der skal lægges til grund med udgangspunkt i de domme, som er blevet afsagt i forskellige medlemsstater, skal den undersøge, om pålæggelsen af en sådan samlet straf kan gribe ind eller ej i en tidligere dom afsagt i en anden medlemsstat. Denne undersøgelse skal foretages konkret med henblik på at overholde det i rammeafgørelsens artikel 3, stk. 3, fastsatte princip om ikkeindblanding.

87. I en situation som den i hovedsagen omhandlede forekommer den procedure, hvorved der anmodes om pålæggelse af en samlet straf, mig ikke at gribe ind i fuldbyrdelsen af den oprindelige straf, som blev pålagt i Tyskland.

88. Der erindres i denne henseende om, at dommen afsagt af Landgericht Lüneburg (den regionale ret i første instans i Lüneburg) den 15. februar 2017, således som det fremgår af forelæggelsesafgørelsen, blev overtaget til fuldbyrdelse i Polen ved kendelse afsagt af Sąd Okręgowy w Gdańsku (den regionale domstol i Gdansk) den 12. januar 2018. I denne kendelse anførtes den retlige kvalificering af gerningsforholdet efter polsk ret, idet det anførtes, at en samlet frihedsstraf på fem år og tre måneder skulle fuldbyrdes. Der er tale om en straf, der med hensyn til varigheden er identisk med den straf, som blev pålagt i dommen fra Landgericht Lüneburg (den regionale ret i første instans i Lüneburg).

89. Det er derfor ganske rigtigt den frihedsstraf, således som den blev pålagt ved dommen fra Landgericht Lüneburg (den regionale ret i første instans i Lüneburg), der skal fuldbyrdes i Polen. Som forklaret af den forelæggende ret består anmodningen om afsigelse af en samlet dom i den omstændighed, at denne dom, der omfatter frihedsstraffen på fem år og tre måneder, skal afsiges under anvendelse af princippet om fuldstændig absorption. En sådan absorption griber ikke ind i den af Landgericht Lüneburg (den regionale ret i første instans i Lüneburg) afsagte dom, idet den pålagte straf skal afsones fuldt ud i Polen. Den omstændighed, at straffen vil blive fuldbyrdet samtidigt med en anden straf pålagt af en polsk retsinstans, har ikke i sig selv nogen indvirkning på indholdet og effektiviteten af dommen afsagt af Landgericht Lüneburg (den regionale ret i første instans i Lüneburg).

33 – Jf. dom af 5.7.2018, Lada (C-390/16, EU:C:2018:532, præmis 45).

90. Afsigelsen af en samlet dom, som omfatter den straf, der blev idømt af Sąd Okręgowy w Gdańsku (den regionale domstol i Gdansk) den 24. februar 2010, og den af Landgericht Lüneburg (den regionale ret i første instans i Lüneburg) idømte straf – for så vidt som den absorberer sidstnævnte straf uden at gribe ind heri – er derfor efter min opfattelse ikke i strid med de i rammeafgørelse 2008/675 fastsatte regler.

91. Når dette er sagt, er det vigtigt, at proceduren med en samlet dom, for at være forenelig med artikel 3, stk. 3, i rammeafgørelse 2008/675, ikke har til virkning, at den tidligere dom bortfalder, således at dens eksistens og integritet bevares. Konsekvensen af foreningen af straffene skal nemlig ikke være, at de forenede straffe mister deres selvstændige eksistens, deres autonomi og deres retlige følger, men at det besluttes, at de skal fuldbyrdes på samme tid som den strengeste straf. Det følger heraf, at såfremt den absorberende straf bortfalder, skal den absorberede straf fortsat kunne fuldbyrdes, således som den er blevet idømt.

92. Kort sagt skal proceduren med en samlet dom, for at være forenelig med artikel 3, stk. 3, i rammeafgørelse 2008/675, respektere den udenlandske afgørelses integritet og bevare suveræniteten hos den domstol, som har afsagt den, uden at der gribes ind i den retskraft, som er knyttet til en sådan udenlandsk afgørelse [34]. I denne henseende vil en samlet dom gribe ind i en dom afsagt af en retsinstans i en anden medlemsstat, såfremt den fører til, at der pålægges en samlet straf, som er mildere end den oprindelige straf, som fulgte af denne dom, hvilket ville være i strid med det, der er fastsat i denne bestemmelse [35].

93. Den tjekkiske regering har gjort gældende, at afsigelsen af en samlet dom, der omfatter en tidligere dom afsagt i en anden medlemsstat, nødvendigvis udgør en handling, som griber ind i en sådan dom. Ifølge denne medlemsstat indebærer en sådan dom nemlig efter sin natur, at den oprindelige afgørelse ophæves, samt at de virkninger, der følger af en tidligere dom, trækkes tilbage og absorberes af den nye samlede straf, der pålægges.

94. I samme retning har den polske regering anført, at selve essensen i en samlet dom består i den omstændighed, at vedtagelsen heraf bevirker en ophævelse af de domme, der er lagt sammen inden for rammerne af denne samlede dom. Ifølge denne medlemsstat er dette ensbetydende med, at de domme, der således lægges sammen inden for rammerne af en samlet dom, ophører med at eksistere i retsordenen, hvilket udtrykkeligt er forbudt i artikel 3, stk. 3, i rammeafgørelse 2008/675.

95. Over for det således hævdede påhviler det den forelæggende ret at efterprøve, om afsigelsen af en samlet dom har som virkning, at den tidligere dom ophæves som omhandlet i artikel 3, stk. 3, i rammeafgørelse 2008/675.

96. Jeg udleder af de ovenstående betragtninger, at artikel 3, stk. 3, i rammeafgørelse 2008/675, sammenholdt med 14. betragtning hertil, skal fortolkes således, at bestemmelsen principielt ikke er til hinder for, at en retsinstans i en medlemsstat i forbindelse med en ny straffesag, der består i en procedure med en samlet dom såsom den i hovedsagen omhandlede, tager hensyn til en tidligere dom, der er blevet afsagt af en retsinstans i en anden medlemsstat, og hvis fuldbyrdelse er blevet overført til den medlemsstat, hvor denne procedure finder sted, i overensstemmelse med reglerne i rammeafgørelse 2008/909. Det påhviler imidlertid den ret, ved hvilken en procedure med en samlet dom finder sted, at kontrollere efter en konkret undersøgelse på grundlag af den konkrete situation, at en sådan procedure ikke har som virkning, at den medlemsstat, der gennemfører den nævnte procedure, griber ind i, ophæver eller på ny prøver disse tidligere domme eller eventuelle afgørelser

34 – Jf. generaladvokat Bots forslag til afgørelse Beshkov (C-171/16, EU:C:2017:386, punkt 70).

35 – Da sanktioneringen af visse overtrædelser kan være mere eller mindre streng fra medlemsstat til medlemsstat, må proceduren med en samlet dom ikke føre til, at straffepolitikken i den medlemsstat, hvor denne procedure gennemføres, erstatter den, der følges i den medlemsstat, hvor den tidligere dom er blevet afsagt.

vedrørende disses fuldbyrdelse. Særligt skal gennemførelsen af en procedure med en samlet dom hverken føre til, at der idømmes en samlet straf, der er kortere end den oprindelige straf, som følger af dommen afsagt af en retsinstans i en anden medlemsstat, eller at virkningerne af sidstnævnte dom ophæves.

97. Spørgsmålet om, hvorvidt gennemførelsen af en sådan procedure med en samlet dom er forenelig med EU-retten, forudsætter imidlertid i en kontekst som den, der er omhandlet i den foreliggende sag, dvs. hvor fuldbyrdelsen af en dom er blevet overført til en anden medlemsstat end den, hvor den blev afsagt, at det efterprøves, hvorvidt denne procedure er i strid med de i rammeafgørelse 2008/909 fastsatte regler. Navnlig skal der opnås vished om, at de betingelser og grænser for tilpasningen af en sådan dom, som er indeholdt i denne rammeafgørelse, overholdes.

E. Hvorvidt proceduren med en samlet dom er forenelig med rammeafgørelse 2008/909

98. I denne del skal det undersøges, om rammeafgørelse 2008/909 indeholder grænser for gennemførelsen af en procedure med en samlet dom som den, der er omhandlet i hovedsagen.

99. For så vidt som den i hovedsagen omhandlede situation er en, hvor fuldbyrdelsen af en dom afsagt i en medlemsstat er blevet overført til en anden medlemsstat i overensstemmelse med denne rammeafgørelse, skal det nemlig efterprøves, om proceduren med en samlet dom er forenelig med de regler, der er fastsat i rammeafgørelsen. Dette er i øvrigt genstanden for det andet præjudicielle spørgsmål.

100. Der er intet i rammeafgørelse 2008/909, som peger på, at det med henblik på fuldbyrdelsen af en sanktion idømt i domsstaten skulle være udelukket at gennemføre en procedure med en samlet dom som den, der er omhandlet i hovedsagen, i fuldbyrdelsesstaten. Tværtimod forholder det sig således, at for så vidt som de i denne rammeafgørelse fastsatte regler er overholdt, og for så vidt som retten i fuldbyrdelsesstaten tillader dette med hensyn til nationale domme, skal overførslen til denne medlemsstat af fuldbyrdelsen af en sanktion idømt i en anden medlemsstat ledsages af en komplet og fuldstændig gennemførelse af pligten til at tage hensyn til denne sanktion inden for rammerne af en procedure med en samlet dom i fuldbyrdelsesstaten.

101. Til forskel fra rammeafgørelse 2008/675, der, således som det fremgår af sjette betragtning hertil, ikke tager sigte på fuldbyrdelse i en medlemsstat af retsafgørelser, der er truffet i andre medlemsstater, fastsætter rammeafgørelse 2008/909, at kompetencen vedrørende fuldbyrdelsen af en sanktion idømt i en medlemsstat kan overføres til en anden medlemsstat.

102. Med denne rammeafgørelse tilsigtes det, således som det fremgår af anden betragtning hertil, at gennemføre princippet om gensidig anerkendelse af afgørelser i straffesager. I medfør af dette princip har en afgørelse, når den er truffet af en judiciel myndighed i overensstemmelse med lovgivningen i den medlemsstat, hvorunder myndigheden henhører, fuldstændig og direkte virkning i hele EU, således at de kompetente myndigheder i enhver anden medlemsstat skal bistå med afgørelsens fuldbyrdelse, som hvis den var truffet af en judiciel myndighed fra deres egen stat.

103. Det fremgår af rammeafgørelsens artikel 3, stk. 1, at denne fastsætter regler, hvorefter en medlemsstat med henblik på at lette den domfældtes sociale rehabilitering anerkender en dom og fuldbyrder den sanktion, som er idømt af en retsinstans i en anden medlemsstat.

104. I denne optik skal den kompetente myndighed i fuldbyrdelsesstaten, således som det fremgår af artikel 8, stk. 1, i rammeafgørelse 2008/909, anerkende den dom, der er fremsendt til den af den kompetente myndighed i udstedelsesstaten, og omgående træffe alle nødvendige foranstaltninger til fuldbyrdelse af sanktionen, hvis varighed og art svarer til det, der er fastsat i den dom, som er afsagt i

udstedelsesstaten [36]. Princippet om gensidig anerkendelse er derfor principielt til hinder for, at den fuldbyrdende judicielle myndighed tilpasser den sanktion, som den udstedende judicielle myndighed har idømt, også selv hvis fuldbyrdelsesstatens lovgivning ville have medført fastsættelse af en straf af en anden varighed eller art. Kommissionen har i sin rapport om gennemførelse af rammeafgørelse 2008/909 påpeget, at »[d]a rammeafgørelserne bygger på gensidig tillid til andre medlemsstaters retssystemer, bør den afgørelse, domstolen i udstedelsesstaten har truffet, respekteres, og som udgangspunkt bør den ikke prøves eller tilpasses« [37].

105. Denne regel er imidlertid ikke absolut. Artikel 8, stk. 2-4, i rammeafgørelse 2008/909 fastsætter nemlig strenge betingelser for, at den kompetente myndighed i fuldbyrdelsesstaten kan tilpasse den dom, der er blevet afsagt i udstedelsesstaten. Disse betingelser udgør de eneste undtagelser til den principielle pligt, som påhviler denne myndighed i medfør af rammeafgørelsens artikel 8, stk. 1 [38].

106. Navnlig giver artikel 8, stk. 2, i rammeafgørelse 2008/909 under visse betingelser den kompetente myndighed i fuldbyrdelsesstaten mulighed for at tilpasse den sanktion, der er blevet idømt i udstedelsesstaten, hvis varigheden heraf ikke er forenelig med fuldbyrdelsesstatens lovgivning. Denne myndighed kan nemlig kun tilpasse en sådan sanktion i det omfang, sanktionen overstiger den maksimale straf, som efter denne stats nationale lovgivning er fastsat for lovovertrædelser, der svarer til dem, som personen er blevet dømt for. Den tilpassede sanktion må ikke blive mindre end den maksimale straf for tilsvarende lovovertrædelser efter fuldbyrdelsesstatens nationale lovgivning. I den situation, hvor den sanktion, der er blevet idømt i udstedelsesstaten, på grund af sin art ikke er forenelig med fuldbyrdelsesstatens lovgivning, giver rammeafgørelsens artikel 8, stk. 3, i øvrigt ligeledes den kompetente myndighed i sidstnævnte stat mulighed for at tilpasse sanktionen til den straf eller den foranstaltning, der efter denne stats lovgivning gælder for lignende lovovertrædelser, forudsat at den tilpassede sanktion i videst muligt omfang svarer til den sanktion, udstedelsesstaten har idømt. Sanktionen kan ikke konverteres til en bødestraf. Under alle omstændigheder præciseres det i rammeafgørelsens artikel 8, stk. 4, at den tilpassede sanktion ikke må skærpe den af udstedelsesstaten idømte sanktion med hensyn til art eller varighed. Endelig fremgår det af artikel 12, stk. 1, og artikel 21, litra e), i rammeafgørelse 2008/909, at enhver afgørelse om tilpasning af den sanktion, som er idømt i overensstemmelse med rammeafgørelsens artikel 8, stk. 2 eller 3, skal meddeles skriftligt til den kompetente myndighed i udstedelsesstaten.

107. I den foreliggende sag, og som anført tidligere, er det ganske rigtigt frihedsstraffen på fem år og tre måneder, således som den blev pålagt af Landgericht Lüneburg (den regionale ret i første instans i Lüneburg) i dennes dom, der skal fuldbyrdes i Polen. Det fremgår ikke af de for Domstolen fremlagte sagsakter, at den domfældelse, der er blevet foretaget ved denne dom, skal tilpasses i overensstemmelse med artikel 8, stk. 2 eller 3, i rammeafgørelse 2008/909 for at kunne fuldbyrdes i Polen.

108. Efter min opfattelse kan afsigelsen af en samlet dom ikke assimileres med en af den kompetente myndighed i fuldbyrdelsesstaten foretaget »tilpasning« af den sanktion, der er blevet idømt i udstedelsesstaten, som omhandlet i artikel 8, stk. 2-4, i rammeafgørelse 2008/909. En »tilpasning« i denne bestemmelses forstand har nemlig et meget specifikt formål, nemlig at gøre det muligt at fuldbyrde denne sanktion på fuldbyrdelsesstatens område ved at gøre den forenelig med sidstnævntes nationale lovgivning. I en kontekst som den, der er omhandlet i hovedsagen, har proceduren med en

36 – Jf. i denne retning dom af 8.11.2016, Ognyanov (C-554/14, EU:C:2016:835, præmis 36), og af 11.1.2017, Grundza (C-289/15, EU:C:2017:4, præmis 42).

37 – Rapport af 5.2.2014 fra Kommissionen til Europa-Parlamentet og Rådet om medlemsstaternes gennemførelse af rammeafgørelse 2008/909/RIA, 2008/947/RIA og 2009/829/RIA om gensidig anerkendelse af retsafgørelser om frihedsstraffe eller frihedsberøvende foranstaltninger, om afgørelser om prøvetid og alternative sanktioner og om tilsynsforanstaltninger som et alternativ til varetægtsfængsling (COM(2014) 57 final, s. 8).

38 – Kommissionen har i den rapport, hvortil der er henvist i den foregående fodnote, anført, at »[d]et er vigtigt at finde den rette balance mellem hensynet til at bevare den straf, der oprindeligt blev pålagt, og hensynet til retstraditionerne i medlemsstaterne, så der ikke opstår konflikter, som kunne få en negativ indvirkning på, hvordan rammeafgørelserne fungerer« (s. 8).

samlet dom derimod et helt andet formål, nemlig at afgøre, om det med henblik på fuldbyrdelsen af flere domme, som er udfaldet af særskilte procedurer, forholder sig således, at disse domme vil blive fuldbyrdet kumulativt eller samtidigt, under overholdelse af proportionalitetsprincippet og princippet om individualisering af straffen på trinnet for straffuldbyrdelsen.

109. Det kan derfor ikke gøres gældende, at fordi artikel 8 i rammeafgørelse 2008/909 ikke indeholder nogen undtagelse vedrørende gennemførelsen af en procedure med en samlet dom såsom den i hovedsagen omhandlede, kan det heraf udledes, at gennemførelsen af en sådan procedure er i strid med denne bestemmelse.

110. På denne baggrund er gennemførelsen af en procedure med en samlet dom i den situation, hvor fuldbyrdelsen af en sanktion er blevet overført til en anden medlemsstat i overensstemmelse med den nævnte rammeafgørelses bestemmelser, underlagt betingelsen om iagttagelse af »den principelle forpligtelse, som påhviler [den kompetente myndighed i udstedelsesstaten], til at anerkende den dom, der er fremsendt til myndigheden, og til at fuldbyrde sanktionen, hvis varighed og art svarer til det, der er fastsat i den dom, som er afsagt i udstedelsesstaten« [39]. Det er derfor kun inden for de snævre rammer, der er fastsat i rammeafgørelsens artikel 8, stk. 2-4, at varigheden eller arten af den oprindelige sanktion, der er genstand for en procedure med en samlet dom, i givet fald kan tilpasses. Det bemærkes i denne henseende, at selv om dette ikke er formålet med en procedure med en samlet dom, er det muligt, at varigheden eller arten af den oprindelige sanktion, der blev idømt i en anden medlemsstat, inden afsigelsen af en sådan dom skal være genstand for en tilpasning i overensstemmelse med rammeafgørelsens artikel 8, stk. 2-4, for at kunne fuldbyrdes effektivt i fuldbyrdelsesstaten. I en sådan situation er det den sanktion, der har været genstand for en sådan tilpasning, som efter afslutningen af en procedure med en samlet dom skal fuldbyrdes samtidigt og sideløbende med en anden inden for rammerne af en samlet straf.

111. Artikel 17 i rammeafgørelse 2008/909 synes efter min opfattelse ikke at have nogen indvirkning på spørgsmålet om, hvorvidt en procedure med en samlet dom er forenelig med denne rammeafgørelse. Denne artikel, hvis stk. 1 præciserer, at fuldbyrdelsesstatens lovgivning finder anvendelse på fuldbyrdelsen af en sanktion, fastsætter nemlig de principper, der finder anvendelse på fuldbyrdelsen af sanktionen, når først domfældte er blevet overført til den kompetente myndighed i fuldbyrdelsesstaten [40]. Der er tale om foranstaltninger, som skal gøre det muligt at sikre den materielle fuldbyrdelse af straffen og sikre den domfældtes sociale rehabilitering [41]. Som allerede anført, og således som det fremgår af dom af 10. august 2017 i Zdziaszek-sagen [42], skal der sondres mellem disse foranstaltninger, der vedrører procedurerne for fuldbyrdelse af straffe, og de foranstaltninger, som ved at ændre længden af den eller de idømte sanktioner vedrører fastsættelsen af sanktionsniveauet. For så vidt som proceduren med en samlet dom henhører under sidstnævnte kategori, berøres den ikke af artikel 17 i rammeafgørelse 2008/909, der omhandler foranstaltninger vedrørende procedurerne for fuldbyrdelse af sanktioner. I denne henseende ændrer den omstændighed, at proceduren med en samlet dom skal gennemføres under straffuldbyrdelsesfasen, ikke ved selve genstanden for denne procedure, som er at føre til en ny fastsættelse af niveauet for tidligere afsagte frihedsstraffe [43].

39 – Jf. dom af 8.11.2016, Ognyanov (C-554/14, EU:C:2016:835, præmis 36).

40 – Jf. dom af 8.11.2016, Ognyanov (C-554/14, EU:C:2016:835, præmis 39).

41 – I punkt 72 i forslag til afgørelse Ognyanov (C-554/14, EU:C:2016:319) præciserede generaladvokat Bot, at inden for disse rammer skal de kompetente judicielle myndigheder fastsætte procedurerne for straffens afvikling og dens tilrettelægning, idet de f.eks. træffer afgørelse om frigang, udgangstilladelser, deltidsafsoning, strafopsplitning og -suspension, tidlig løsladelse eller prøveløsladelse af den fængslede eller elektronisk overvågning af denne. Han anførte ligeledes, at reglerne om straffuldbyrdelse desuden omfatter foranstaltninger, der kan træffes efter domfældtes løsladelse, såsom anbringelse under retsligt tilsyn eller endog den pågældendes deltagelse i revalideringsprogrammer eller foranstaltninger vedrørende erstatning til fordel for ofre.

42 – C-271/17 PPU (EU:C:2017:629).

43 – Dom af 10.8.2017, Zdziaszek (C-271/17 PPU, EU:C:2017:629, præmis 90).

112. Artikel 19 i rammeafgørelse 2008/909 forekommer mig heller ikke at have nogen indvirkning på spørgsmålet om, hvorvidt en procedure med en samlet dom er forenelig med den nævnte rammeafgørelse. Det følger nemlig af rammeafgørelsens artikel 19, stk. 1, at »[a]mnesti eller benådning kan indrømmes af både udstedelsesstaten og fuldbyrdelsesstaten«. Amnesti og benådning afslutter imidlertid straffuldbyrdelsen [44], hvilket hverken udgør genstanden for eller formålet med proceduren med en samlet dom. Hvad desuden angår artikel 19, stk. 2, i rammeafgørelse 2008/909, hvorefter »[k]un udstedelsesstaten kan tage stilling til en anmodning om fornyet prøvelse af dommen, der pålægger den sanktion, der skal fuldbyrdes i henhold til denne rammeafgørelse«, følger det heraf, at fuldbyrdelsesstaten hverken kan beslutte at foretage en fornyet prøvelse af en sådan dom eller træffe foranstaltninger, som kan forhindre en fornyet prøvelse af dommen i udstedelsesstaten. Også her har proceduren med en samlet dom hverken som genstand eller virkning, at der foretages en fornyet prøvelse af den afgørelse, som førte til den dom, hvortil der tages hensyn inden for rammerne af en sådan procedure. Efter min opfattelse kan der derfor ikke af den nævnte rammeafgørelses artikel 19 udledes nogen analoge oplysninger med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt en procedure med en samlet dom er forenelig med rammeafgørelsen.

113. Jeg udleder af de ovenstående betragtninger, at artikel 8, artikel 17, stk. 1, og artikel 19 i rammeafgørelse 2008/909 efter min opfattelse skal fortolkes således, at bestemmelserne ikke er til hinder for, at en medlemsstat gennemfører en procedure med en samlet dom såsom den i hovedsagen omhandlede, forudsat at denne overholder den på den kompetente myndighed i fuldbyrdelsesstaten påhvilende principielle pligt til at anerkende den dom, som den har fået overført, og til at fuldbyrde den sanktion, hvis varighed og art svarer til dem, der er fastsat i den dom, som er blevet afsagt i udstedelsesstaten. Det er kun inden for de snævre rammer, der er fastsat i rammeafgørelsens artikel 8, stk. 2-4, at varigheden eller arten af den oprindelige sanktion, som er genstand for en procedure med en samlet dom, i givet fald kan tilpasses inden afsigelsen af en sådan dom.

114. I lyset af disse betragtninger vedrørende rammeafgørelse 2008/675 og 2008/909 når jeg frem til den konklusion, at disse rammeafgørelser, under forbehold af de tidligere anførte betingelser og grænser, principielt ikke er til hinder for, at en procedure med en samlet dom gennemføres i en medlemsstat i en situation, hvor fuldbyrdelsen i denne medlemsstat af en dom afsagt i en anden medlemsstat er blevet overført til den førstnævnte medlemsstat.

115. Den modsatte løsning ville, således som den forelæggende ret og den ungarske regering med rette har anført, medføre en ubegrundet forskelsbehandling mellem personer, der er blevet idømt flere straffe i en og samme medlemsstat, og personer, som er blevet idømt straffe i flere medlemsstater, når straffene i begge tilfælde fuldbyrdes i den samme medlemsstat.

116. De personer, der er idømt frihedsstraffe i Polen, ville nemlig kunne være omfattet af proceduren med en samlet dom, mens personer, som er idømt sådanne straffe såvel i Polen som i andre medlemsstater, ville være underlagt reglen om ren og skær sammenlægning af straffene.

117. Det forekommer mig at gå imod opbygningen af et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed baseret på princippet om gensidig anerkendelse og tillid mellem medlemsstaterne, såfremt anvendelsen af proportionalitetsprincippet og princippet om individualisering af straffen udelukkes alene på grundlag af det sted, hvor en dom er blevet afsagt.

118. Omvendt, og for så vidt som polsk ret fastsætter en procedure med en samlet dom, er gennemførelsen af en sådan procedure med henblik på at lade en samlet straf omfatte en sanktion idømt i en anden medlemsstat, i fuld overensstemmelse med de mål, der forfølges med rammeafgørelse 2008/675 og 2008/909. Den omstændighed, at den retsinstans, for hvilken en ny sag er blevet indbragt inden for rammerne af en procedure med en samlet dom, udøver sin skønsbeføjelse, fører nemlig til en

44 – Jf. i denne henseende artikel 21, litra f), i rammeafgørelse 2008/909, hvori der er henvist til »enhver afgørelse om ikke at fuldbyrde sanktionen af de i [rammeafgørelsens] artikel 19, stk. 1, anførte grunde«.

bedre individualisering af straffen på straffuldbyrdelsestrinnet, idet der tages hensyn til såvel den domfældtes kriminelle fortid som straffens social rehabiliteringsfunktion. Det ville være i strid med såvel disse formål som princippet om gensidig anerkendelse, såfremt domfældte, der afsoner deres straffe i deres oprindelsesstat med henblik på at fremme deres sociale rehabilitering, ikke ville kunne være omfattet af en procedure, som gør det muligt at fuldbyrde flere straffe samtidigt og sideløbende, alene fordi de sidstnævnte straffe er blevet idømt af strafferetlige domstole i flere medlemsstater.

119. Når garantierne for gennemførelsen af disse to rammeafgørelser er overholdt, dvs. at sikre den udenlandske doms integritet og bevare suveræniteten hos den domstol, der har afsagt den [45], skal en løsning, der består i at give straffens moderne funktion fuld virkning, følgelig foretrækkes, idet der på straffuldbyrdelsestrinnet skal tages hensyn til den domfældtes kriminelle fortid, således at der sikres en effektiv sanktionering under samtidig overholdelse af proportionalitetsprincippet og princippet om individualisering af straffen.

120. Som allerede anført synes det at fremgå af de oplysninger, som Domstolen er i besiddelse af, at polsk ret er til hinder for, at der inden for rammerne af en procedure med en samlet dom tages hensyn til en dom afsagt i en anden medlemsstat. Såfremt den forelæggende ret bekræfter denne konstatering, påhviler det den at neutralisere denne hindring ved at følge de anvisninger, som Domstolen gav i dom af 24. juni 2019, Popławski [46], dvs. ved at gøre alt, hvad der henhører under dens kompetence, med henblik på at fortolke sin nationale ret i overensstemmelse med det, der kræves i henhold til reglerne i rammeafgørelse 2008/675 og 2008/909.

V. Forslag til afgørelse

121. På baggrund af samtlige ovenstående betragtninger foreslår jeg Domstolen at besvare de af Sąd Okręgowy w Gdańsku (den regionale domstol i Gdansk, Polen) forelagte præjudicielle spørgsmål således:

»1) Artikel 3, stk. 3, i Rådets rammeafgørelse 2008/675/JAI af 24. juli 2008 om hensyntagen til domme afsagt i medlemsstaterne i Den Europæiske Union i forbindelse med en ny straffesag, sammenholdt med 14. betragtning hertil, skal fortolkes således, at bestemmelsen principielt ikke er til hinder for, at en retsinstans i en medlemsstat i forbindelse med en ny straffesag, der består i en procedure med en samlet dom såsom den i hovedsagen omhandlede, tager hensyn til en tidligere dom, der er blevet afsagt af en retsinstans i en anden medlemsstat, og hvis fuldbyrdelse er blevet overført til den medlemsstat, hvor denne procedure finder sted, i overensstemmelse med reglerne i Rådets rammeafgørelse 2008/909/RIA af 27. november 2008 om anvendelse af princippet om gensidig anerkendelse på domme i straffesager om idømmelse af frihedsstraffe eller frihedsberøvende foranstaltninger med henblik på fuldbyrdelse i Den Europæiske Union, som ændret ved Rådets rammeafgørelse 2009/299/RIA af 26. februar 2009. Det påhviler imidlertid den ret, ved hvilken en procedure med en samlet dom finder sted, at kontrollere efter en konkret undersøgelse på grundlag af den konkrete situation, at en sådan procedure ikke har som virkning, at den medlemsstat, der gennemfører den nævnte procedure, griber ind i, ophæver eller på ny prøver disse tidligere domme eller eventuelle afgørelser vedrørende disses fuldbyrdelse. Særligt skal gennemførelsen af en procedure med en samlet dom hverken føre til, at der idømmes en samlet straf, der er kortere end den oprindelige straf, som følger af dommen afsagt af en retsinstans i en anden medlemsstat, eller at virkningerne af sidstnævnte dom ophæves.

2) Artikel 8, artikel 17, stk. 1, og artikel 19 i rammeafgørelse 2008/909, som ændret ved rammeafgørelse 2009/299, skal fortolkes således, at bestemmelserne ikke er til hinder for, at en medlemsstat gennemfører en procedure med en samlet dom såsom den i hovedsagen omhandlede,

45 – Jf. generaladvokat Bots forslag til afgørelse Beshkov (C-171/16, EU:C:2017:386, punkt 70).

46 – C-573/17 (EU:C:2019:530).

forudsat at denne overholder den på den kompetente myndighed i fuldbyrdelsesstaten påhvilende principielle pligt til at anerkende den dom, som den har fået overført, og til at fuldbyrde den sanktion, hvis varighed og art svarer til dem, der er fastsat i den dom, som er blevet afsagt i udstedelsesstaten. Det er kun inden for de snævre rammer, der er fastsat i rammeafgørelsens artikel 8, stk. 2-4, at varigheden eller arten af den oprindelige sanktion, som er genstand for en procedure med en samlet dom, i givet fald kan tilpasses inden afsigelsen af en sådan dom.«